

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quæ sint remedia generalia ad vitia superanda. Cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

purganda, & nunquam veritatis notionem acquirimus, nisi prius omnis error ac cæcitas fuerit sublata. Ita profus fontes vitiorum euellendæ sunt, vt pulcherrimus flos virtutis affurgat. Diligenter igitur, ait Salomon, exerce agrum tuum, vt postea ædifices domum tuam. Nam nisi rudera vitiorum abstuleris, firmam virtutis domum ædificare non poteris. Ab hac vitiorum exterminatione, in qua labor & dolor est, totus profectus spiritualis vitæ dependet. Et facillimum erit, aspirante gratia Dei, vitii exterminatis ac delectis, virtutes inlerere, spiritualement habere dulcedinem, & perfectionem comparare.

Quæ sint remedia generalia ad vitia superanda.

CAPVT II.

N VNC generalia quædam documenta, ac efficacia remedia ad omnia vitia protenda, pandamus, quæ strenuè suscepta, & gnauiter executioni mandata, nos, fauente diuina gratia, quæ initium est nostræ salutis, ab eorum molestia liberabunt.

I. Qui ergo cupis aduersum vitia bellum mouere, eaque è domo cordis tui eicere, primò satage eorum naturas agnoscere, & gradus atque actus inuestigare. Quomodo enim vinus, quem non agnoscis, quem cum te feriat, & vulneret, quam longissimè abesse præsumis; quem, cum hostis sit, amicitia indumento contextum, vt amicum & familiarem hospitari non metuis? Talia autem sunt vitia, quæ sepe vt incautos decipiant, se virtutes esse mentiuntur. Quare signata sunt, secundum Gregorium, in illis amicis Iob, qui venientes, vt eum in afflictione possum consolarentur, non consolati sunt, sed apposuerunt dolores doloribus, & corporeas eius afflictiones, & quidem eximias, tristitiam menti ipsius iniectis superarunt. Sic vitia astutissima, amicorum, id est, virtutum, se vestimentis abscondunt, & quasi ad nos roborandos accedunt, cum tamen ad depradandum, & animum feriendum, adueniant. Egregie sanè dixit Basiliius: Proxima, & veluti contigua ianuis gentiles quoque aiunt vitia esse virtutibus. Quilibet denique virtutis ianua simillimam in vitia ferentem vtinque speciem aperit, vt qui ad virtutem ingredi nititur, eius primùm ianua aditens, dum hac se pulsare arbitrat, aperta sibi hinc aut inde altera ex vitiorum ianuis, deceptus maxima similitudine, ingrediatur veluti virtutis domum: deinde cunctis eius errorem irridentibus, ipse quoque, & tempore, & experimento communitus, discat non solum ab ea se virtute, cuius aliquando ianuam pulsare videbatur, esse remotissimum, verùm ne limina quidem eius attigisse, neque ipsi ianua, vt prius videbatur, adstitisse saltem, aut pulsasse. Ianua igitur virtutis, & ianua similiter vitij cognoscenda est: principium illius, ac istius non ignorandum, ne vnum pro altero recipientes decipiamur. Quemadmodum enim qui nescit quonam detineatur languore, aptum remedium non quærit; ita qui ignorat quonam vitio victus & oppressus sit, curari non valet. Quo pacto elationem excindes, si nescis te esse superbum? Quomodo auaritiam, & immoderatam cupiditatem rescabis, qui te ignoras auarum? Qua nam ratione gulam prosterpes, si tuam mentem prætereat te esse gulosum? Et quando carnis incentiua domabis, & dissimulata libidini frænum iniicies, si pu-

A tas iam carnem emortuam, cum viua sit, & ad malum procliuis, & absconditis quibusdam eiusdem insidiiis (de quibus postea dicemus) impellaris? Quæso te hanc vitiosissimam scientiam addisce. Et sicut dialectici partem Topicam suæ artis addiscunt, vt eam exercent, Sophisticam verò, & deceptoriam vt caueant; ita & tu labora virtutum ac vitiorum naturas cognoscere, illas vt habeas, ista verò non vt habeas, sed vt solerti cura diffugas.

B Magnum odium, ac implacabilem indignationem aduersus vitia concipe, quod non erit difficile si eorum detestandam malitiam consideres. Nam vitia sunt origines peccatorum, fontes inquietudinum, fomenta affectuum inordinatorum. Sunt milites dæmonum, & acies ab aduersariis immisæ, vt parta bona diripiant, & nos caelestibus donis spolient. Hi milites, quos dæmones in cordibus hominum suo loco substituunt, ipsis dæmonibus (si Cassiano credimus, & non est cur tanto viro fidem non adhibeamus) infestiores sunt, quia illi nequissimi spiritus corpora energumenorum vexant, & in animas eorum potestatem non habent; vitia verò non corpora solum, sed animas quoque subiiciunt. Quas dum in suum transferunt dominatum, & ipsis dæmonibus subdunt, & ad omne genus flagitiorum inducunt. Ex isto vitiorum odio ingens desiderium vincendi eliciendum est. Quis enim vincere suos hostes non optet? Quis miseriam seruitutem excutere, & suæ salutis infestissimos aduersarios profligare non cupiat? Desiderium autem istud subsistentiam ad superandas difficultates, & animum ad patiendum, & molestias ferendas adiciat. Nemo quippe acerrimum hostem dormiendo vicit, nemo inimicum, fortiter resistentem, sine difficultate prostrauit. Ac proinde nullus poterit vitiorum suorum durissimam dominationem, semetipsum palpando, & suis imperfectioribus annuendo, proterere. Quapropter Gedeon ad manus cum Madianitis conferendas procedens, segnes, & pusillanimes bello prohibuit: ac iubente Domino proclamauit: Qui formidolosus, & timidus est, reuertatur. Quia videlicet istud spirituale bellum in illo Gedeonis designatum, non tepida desideria imperfectorum, sed desiderium vehemens, quod ad opus progrediatur, omnino requirit. De iniquis enim dictum est in Iob: Quia inuoluntate sunt semitæ gressuum eorum, quoniam (vt inquit Gregorius) recta quidem deliberando appetunt, sed ad consueta semper mala replicantur, & quasi extra se tensi ad semetipsos per circuitum redeunt, qui bona quidem cupiunt, sed à malis nequaquam recedunt. Esse quippe humiles, sed tamen sine despectu esse contenti propriis, sed sine necessitate esse casti, sed sine maceratione corporis: esse patientes, sed sine contumeliis, volunt: cumque adipisci virtutes quærunt, sed labores virtutum fugiunt, quid aliud quam exhibere belli certamina in campo nesciunt, & triumphare in urbibus de bello concupiscunt? Hæc infirma desideria à Gregorio descripta parum proderunt ad extirpanda vitia: quare ex magno vitiorum odio magnum etiam desiderium excutiendum est, quod nos faciat pro victoria fortiter decertare, & labores aliquos pro virtutum acquisitione sustinere.

E Ardentibus his desideriis assiduam orationem adijunge, qua instanter à Domino petas, vt tibi aduersus omnia vitia, & præsertim aduersus illud, cum quo specialiter pugnas, victoriam concedat. Nam ipse est, qui sicut immittit desiderium pugnandi, & vincendi voluntatem; ita etiam dat nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.

I I.

Cassian. coll. 7. c. 25.

Iudic. 7. 3.

Tob. 6. 18.

Greg. lib. 7. Mor. cap. 12.

I I I.

1. Cor. 15. 57.

Prou. 1. 4. 27.

I.

Tob. 2. 11. Greg. l. 3. Mor. cap. 19.

Basil. lib. de vera virginitate.

Beata quoque Virgo Maria, & omnes sancti interpellandi sunt, qui & orationes nostras exaudiunt, & potentes sunt apud Dominum, vt vires gratiae ad hoc bellum feliciter peragendum nobis impetrent. Moses hostes Domini oratione vicit; vnde scriptum est in libro Iudith: Memores estote Moyfi serui Domini, qui Amalec confidentem in virtute sua, & in potentia sua, & in exercitu suo, & in clypeis suis, & in curribus suis, & in equitibus suis, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit.] Imago est viri nulli, perfectionemque sitientis, qui non tam bonorum actuum exercitatione (licet haec nullo modo omittenda sit) quam ardente & assidua oratione de hostibus victoriam obtinet, & vitia inueterata profertur. Eliseus quoque in Dothan a Syris circumdatus, cum volentibus comprehendere, validissima militum caelestium acie protegatur. Quia angeli & sancti de hominum salute solliciti, eos protectione sua ab inuisibilibus aduersariis & a vitiis defendunt. Nunquam ergo est ab oratione cessandum, qua & Domini misericordiam fletemus, & sanctos ac dilectos eius importunis precibus exoremus. Humana imbecillitas ex vna parte, & ex altera propria vincendi necessitas compellat, oratione, id est, quodam armorum genere efficacissimo, vitia insequi, quae sicut tenebrae ad lucis aduentum disparant, ita ad orationis efficaciam euanescent.

Iudith. 4. 13.

4. Reg. 6. 14.

IV.

Studiosam occupationem rerum vtilium inprimis dilige, ex honestissimo fine placendi Domino, & in actiones spirituales incumbendi, susceptam, quae dum studia virtutum infert, malis aut inutilibus actibus vitia generantibus, sine vlla molestia resistit. Ora semper, aut lege, aut scribe, aut quae scribenda sunt, aut aliis, aut tibi profutura, meditare: vilitati proximorum inserui, eorum confessiones excipe; tristitias discretis consiliis expelle, dubitates exolve: diuino cultui quiete & reuerenter insiste, & aut incrementum sacrificii celebres, aut in choro, aut priuatim psallas, mens tua ab omni segnitie & otiositate discedat. Si his potioribus rebus praestandis non sis idoneus, labores corporales suscipito, quos status admittat, quos mentis tranquillitas sufferat, quos obedientia praescribat. Et hoc vnum tibi sit cordi, nunquam otiosi, nunquam rebus inutilibus occupari, sed sanctis aut necessariis laboribus detineri. Otium noxias cogitationes excitat, mala desideria gignit, & ad peruersa opera carnem impingat, atque adeo similia cogitationibus & operibus, ad quae inclinat, vitia producit. Inutilis autem occupatio non est vitium extinguere, sed nutrire; quod non solum malis actibus gignitur, sed inutilibus roboratur. Quare ab vtroque, scilicet a pernicioso otio, & ab inutili negotio, vitiorum impugnatore abstineat. Nam & milites regis Antiochi [intulerunt filii Israel bellum Sabbatis;] & quia Sabbatizate voluerunt, [mortui sunt ipsi, & uxores eorum, & filij eorum, & peccata eorum.] Tempore ergo belli, nullo modo nos otiositati tradamus, neque sabbata celebremus, sed irruentibus vitiis resistendum est; ne occupatione vacuos, & somno, aut rebus inutilibus occupatos interimant. Et incidat nobis consilium bonum, quo alij alieno discrimine eruditi dixerunt: Omnis homo, quicumque venerit ad nos in bello die sabbatum, pugnetus aduersus eum; & non moriemur omnes, sicut mortui sunt fratres nostri in occultis.] Nam verè otiosus & iners vitiorum gladio transfuerberatus, in occultis cadit, quem, licet nihil mali foris agat, abditus in peccatum consensus occidit. Quod autem non sufficiat otiositatem fugere, sed etiam necesse sit ab inutilibus operibus temperare;

1. Mach. 2. 38.

1. Mach. 2. 41.

docet Gregorius sic scribens: Sed sciendum est, quod idcirco nonnunquam impulsu illicitae cogitationis affligimur, quia in quibusdam terrenae cogitationis actibus (quamuis licitis) libenter occupamur. Cumque vel in minimis terrena actio per desiderium tangitur, crescente contra nos antiqui hostis fortitudine, mens nostra non minima importunitate tentationis inquinatur.] Quare idem sanctus doctor putat in Leuitico praecipuum esse, vt pedes, & intestina hostiae aqua lauentur, quia nimirum inepra cogitata ex terrenis occupationibus nascuntur, elucenda sunt, vt oblatum sacrificium cordis nostri diuinus amor accendat.

Greg. 1. 9. Mor. c. 31.

Leuit. 9. nu. 14.

Vitij occasionem, quod impugnare vis, animose fuge; vt si gula fauciatis, conuiuia, & ciborum lautitiam, & consortia ventri seruientium euita; si auaritia deprimeris, pretiosam suppellectilem, & vel vnius oboli possessionem declina; si superbia turges, hominum plausus, & laudationes, necnon & omnia, quae apud mortales splendent, dignitatis munera, si potueris, caue. Occasio fortes superat, quanto magis infirmos deiciet? Alienos a vitiis telo vitiorum vulnerat, quanto fortius vitio implicatos interimet? Sani & vegeti in occasione, tanquam in loco insalubri positi, vitij aegritudinem contrahunt, quanto facilius iam morbo infecti, pestilenti aegritudine subruentur? Cupiens a morbo corporis liberari, prius noxium humorem sistis, & illum purgatione euacuas, quia aliter medicamenta vim sanandi non habent; idem tibi ad curationem animae secundum Chrysostomum, faciendum est: semper enim vitiosus humor stillabit, nisi fontem, id est, occasionem, obstruxeris. Cor hominis, praecipue vitia affertur, est veluti materies ad ignem suscipiendum parata: si tu illi per occasionem ignem apponis, quid mirum si te ignis flamma comburat?

V.

Si te sentias ab aliquo vitio impugnari, statim in principio impugnationis resiste; facilius est enim infirmum hostem vincere, quam de robusto & valido victoriam reportare. Modicum semen, id est, primam vitij cogitationem, euelle, ne altas radices in corde figens in arborem proceram exerceat. Primae serpentis suggestioni aurem obtura, ne verba eius voluptatis melle circumlata mulierem, nempe sensualitatem decipiant, & per mulierem, vitium, id est, rationem, ad consensum inleant. Dicitur est a Domino iniquo serpenti: Ipsa, (id est, mulier) conteret caput tuum, id est, suggestionis initium, vt illud, quemadmodum ait Augustinus, in initio male suasionis excludat. Si autem sensualitas carne signata, ratione annuente, caput prae suggestionis non frangat, qua ad opera vitiorum incitatur, quomodo vitio domus cordis ingresso, & corde, robore eius occupato, iam capti, & victi resistemus? Resistite diabolo, inquit Iacobus Apostolus, [& fugiet a vobis;] quando autem resistendum est ei, nisi cum incipit in regnum nostrum irrumpere? Nam si nobis locordia deditis terram nostram ingrediatur, & arces animae, id est, vires, possideat, quis poterit vitiorum nexibus colla non subdere? Quis miseram seruitutem, & lugendum casum declinare?

Chryf. li. 1. de corruptione cordis.

Genes. 3. n. 17.

Aug. lib. 2. de generatione. Manich. cap. 13. Tom. 1.

Iac. 4. 7.

Vitia contrariis virtutum actibus tum internis, tum externis expugna, & leues etiam vitiorum defectus severissima censura castiga; sic quasi vno eodemque labore, & vitium profligabis, & oppositam virtutem obtinebis. Quia autem hoc est praecipuum vitiorum extinguendorum remedium, paulo latius est explicandum. Primo ergo aduersus monstra vitiorum actibus virtutum internis decerta, & proposita tibi ante oculos mentis occasione vindictae, aut

VI.

VII.

ambitionis,

Cassian. coll. 19. c. 14.

Psal. 118. n. 60. Psal. 125. n. 2. Psal. 138. n. 21. 24.

Bern. de ordine vi. ta. p. 8. medium.

Infl. lib. de casto. annubio. c. 7.

ambitionis, mansuetudinem, & humilitatem amplectere, & te aut iniuriam patienter laurum, aut honorem humiliter contempturum, ob amorem & imitationem Christi, constanter statue, & in pace positus, ac si actu impugneris, bellum euince. Quomodo verò id præstandum sit, Ioannes Cassianus eleganter exposuit. Cum se igitur, inquit, impatientia, siue iræ perturbationibus inculati vnusquisque deprehenderit, contrariis semetipsum obiectionibus semper exerceat, & propositis sibi multimodis iniuriarum dispendiorumque generibus, velut ab alio sibi met irrogatis, assuefaciat mentem suam omnibus, quæ inferre improbitas potest, perfecta humilitate succumbere, atque aspera sibi quæque, & intolerabilia frequenter opponens, quæta eis occurrere debeat benignitate, omni iugiter cordis contritione medietur. Et ita respiciens ad illas sanctorum omnium, siue ipsius Domini passiones, vniuersa non solum conuictorum, sed etiam peccatorum genera inferiora meritis suis esse pronuncians, ad omnem se dolorum tolerantiam preparabit. Hanc docet iste magnus pater rationem pugnandi cum vitis: si autem quis ceciderit, & in ira scopulum, quem impugnabat, impegerit, dicat ipse quid sit accepto vulnere facturus. Sic, ait, seipsum obiurgans & increpans alloquatur: Tunc ille es bone vir, qui te dum in illa sollicitudinis tuæ exerceres palæstra, omnia superaturum mala constantissimè præsumebas, qui dum tibi non solum summam conuictorum acerbitates, verum etiam intoleranda supplicia ipse proponeres, satis validum atque ad omnes procellas immobilem te credebas? Quomodo inuicta illa patientia tua leuissimi verbi prolusione confossa est? Quomodo domum tuam super illam solidissimam petram tanta, vt tibi videbatur, mole constitutam, leuis aura commouit? Vbi est illud, quod inani fiducia bellum in pace desiderans proclamabas: Paratus sum, & non sum turbatus?] Et cum propheta sæpe dixisti: Proba me Domine, & tenta me, vte renes meos, & cor meum.] Et, Proba me Domine, & scito cor meum, interroga me, & cognosce semitas meas: & vide si via iniquitatis in me est?] Quo modo ingentem certaminis apparatus exigua hostis umbra conterruit?] Ecce interiorum actuum exercitationem aduersus vitia ex virtutum actibus, atque ex tui ipsius, si cecideris, reprehensione compactam, quæ non semel, & perfuntoriè facta, sed sæpe, & instanter iterata vitia extenuat, & tandem ex habitatione cordis excludit. At non solis internis actibus debes esse contentus, sed curabis externas virtutis actiones vitio contrarias, quod impugnas, interiori consuetudini mentis adiuuere. Ita scilicet, vt contra libidinem, exempli gratia, corporis maceratione; contra superbiam, vilium obsequiorum exhibitione; contra gulam, inedia & abstinentia pugnes. Internis enim operibus externa hæc attestantur, quæ si, oblata opportunitate, desint, fictos fuisse aut inefficaces cordis affectus euidenter ostendunt. Aduersus impetum vitiorum, inquit Bernardus, contrariis virtutibus est pugnandum. Contra luxuriam adhibeatur cordis mundicia: contra odium, dilectio: contra iracundiam, patientia: contra timorem, fiducia: virtus: contra torporem, feruor boni studij: opponatur tristitia: gaudium, accediæ fortitudo; auaritiæ largitas; superbiæ humilitas. Et Laurentius Iustinianus, propositis similibus aliis exemplis, concludit: Vitius virtutum oppositione resistendum est. Nunquam vt ad actum, nunquam vt perturbant ad consensum, permitienda sunt. Sicut intus fremunt, vt prosiliant ad opus: ita quoque intus mucrone resistentiæ iugulentur; iuxta propheta

A | admonitionem dicentis: Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini.] Si quando verò tramitem virtutis excesseris, & vitio impugnatus in aliquod leue peccatum incidaris, te ipsum ob illum defectum, vltra reprehensionem iam dictam, qua temetipsum increpas, aliqua exteriori pœna castiga. Leuissimam impudetiæ cogitationem, dita carnis flagellatio; motum nonnullæ indignationis aduersus fratrem, humillima veniæ postulatio; assumptorum ciborum excessum, longum ieiunium puniat; vt mens in quadruplum castigata, leues etiam casus reformidet. Cassianus quidem hanc partem istius documenti docere non prætermisit, qui illum aduersus iram pugnantem erudiens, post ea, quæ supra retulimus, hæc subdit: Tali semetipsum compunctionis animaduersione condemnans, inultam animi sui commotiunculam esse non sinat, sed arctiore carnem suam ieiunij ac vigiliarum correptione castigans, ac iugibus continentia pœnis culpam suæ mobilitatis excrucians, id quod ad plenum excoquere in cœnobij conuersatione debuerat, in sua cella constitutus, hoc exercitationis igne consumat.] Ecce optimam rationem, ac modum aduersus vitia pugnandi, quem si perseueranter tenueris, & Dei gratiæ fidens tractaueris, vitia comprimes, virtutes inferes, & incredibilem pacem assequeris.

B Ne simul, & vno tempore omnibus vitis ex professo bellum indicas, sed aduersus vnum quodpiam, quod velut radix est aliorum, & tuam mentem magis infestat, acriter pugna; quo victo aliud huic proximum, quod non minimam inferit molestiam, insequitor, & hoc exciso alia deinceps vnum post aliud facili negotio subuerteris. Hunc esse ordinem aduersus vitia præliam Moses docuit, sic loquens ad populum Israel: Non timebis eos, (id est, hostes tuos,) quia Dominus Deus tuus in medio tui est. Deus magnus, & terribilis: ipse consumer nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes. Non poteris eas delere pariter, ne fortè multiplicentur contra te bestia terra.] Paulatim itaque, & per partes vitia expugnanda sunt, tum ne vltra vires nobis datas, opus suscipiamus, tum ne si quasi vno impetu omnia vinceremus, bestia terra, id est, superba cogitationes nobis de parta victoria blandientes, victoriæ fructum per elationem nostram in mortis occasione conuertant. A molestioris ergo vitij impugnatione incipiendum est, quo tanquam duce prostrato, minus erit difficile milites imbecilliores fugare. Id autem in hunc modum docet Cassianus: Ita nobis aduersus hæc arripienda sunt prælia, vt vnusquisque vitium, quo maximè infestatur, explorans, aduersus illud arripiat principale certamen, omnem curam mentis, ac sollicitudinem erga illius impugnationem obseruationemque defigens: aduersus illud quotidiana ieiuniorum dirigens spicula, contra illud cunctis momentis cordis suspiria, crebraque gemituum tela contorqueans, aduersus illud vigiliarum labores, ac meditationis sui cordis impendens, indefinenter quoque orationum fletus ad Dominum fundens, & impugnationis suæ extinctione ab illo specialiter ac iugiter poscens.] Et paulo post: Cùmque se ab ea, scilicet passione, senserit absolutum, rursus latebras sui cordis simili intentione perlustrat, & excipiat sibi, quam inter reliquas perspexerit diuorem, atque aduersus eam specialius omnia spiritus arma commoueat: & ita semper validioribus superatis celem de residuis habeat, faciliemque victoriam.] Aduersus ergo præcipuum vitium tota mentis intentione pugnandum est, quod particularis conscientia examinatio præstabit, de quo infra sumus dicturi.

Psal. 4. n. 5.

Cassian. coll. 19. c. 14.

VIII.

Deuter. 7. 21. 22.

Cassian. coll. 5. c. 14.

Nec

Cassian. ibid.

Ansel. li. de similit. c. 145.

Hoc eodē lib. 1. par. c. 18.

Mar. 9. 28.

Deut. 9. 4.

Nec putandum hac vnus vitij delendi cura, nos erga aliorum ictus & tela incautos inueniri: quia, vt idem sanctus pater ait, & ipso experimento didicimus, impossibile est quenquam diligenter vni vitio resistere, quin etiam generali quodam horrore, & mentis suae custodia, aliorum etiam insultus non fugiat, aliorum tela non timeat. In cuiuslibet autem vitij impugnatione à facilibus incipe, & ad maiora & difficiliora procede. Ad quod non modicum valet simile Anselmi, vt sicut arborem proceram succidens, prius in circuitu arbutta curat excindere, ne sibi arborem succidenti possint obesse: ita prius faciliora vitij sunt extirpanda, vt ad difficiliora & robustiora progrediamur.

IX.

In omnibus, quae cogitaueris, quae ore protuleris, & quae opere ipso praestiteris, eam moderatam, & prudentem attentionem custodi, quam supra ad leuiorum peccatorum fugam necessariam esse protulimus. Cum enim tantum sit boni malique discrimen, & Dominus nobis lucem ad boni & mali notionem impresserit, non poterit homo ex desiderio placendi Deo, in omnibus circumspecte & attentè procedere, quin videat in multis quid vitiosum sit, & à ratione deuiet; quid etiam studiosum; & ab omni vitio ac labe declinet. Haec autem aduertens assuescet, studiosè & circumspectè se gerere, & ipso studio bene operandi virtutes promouebit, & vitia magis ac magis extenuabit, quo vsque ea omnino subuertat, & passiones animae vitii liberat, & virtutibus decoratas, non multum ex fomite aduersus Dei legem insurgentes relinquat.

X.

Non tantum oratione, desiderijs, fuga occasionum, vili occupatione, & circumspecta attentione, contrarijs actibus, & celeri resistentia aduersus vitia te protege, sed ea alijs etiam quibuscunque bonis operibus semper expugna. Quae oblata Domino, vt nos à vitiorum seruitute liberet, victoriam vitiorum, ac virtutum acquisitionem, impetrant. Aduersus superbiam (vt exemplo aliquo vtamur) bellum geris? Orationes ergo tuas, quotidianam psalmodiam, missae sacrificium, ieiunia, vigilijs, cilicia, flagella, ministerij occupationem, corporales labores, & quicquid aliud bonum inciderit, Deo humiliter offeras, & ea, expressa intentione facito, vt in te Dominus superbiam comprimat, & virtutem humilitatis infundat. Ista namque opera ex hac intentione Domino maiestatis oblata, diuinam eius misericordiam insecunt, vt clamantem audiat, & tot modis pro superbiam extinctione laborantem aspiciat, & sui cordis illi desideria concedat. Hoc genus demoniorum, (dixit aeterna veritas,) non eicitur nisi in oratione, & ieiunio,] quo vitia signata sunt, quae debent assiduis orationibus pelli, & bonis operibus ad ea delenda suscepris extirpari.

XI.

Si aliquando à te vitia prostrata atque expugnata conspexeris, Domini beneficium agnosce; pro eo immensas gratias age; neque Dei in te vincens victoriam superbe tibi attribuas, neque de extinctione inimicorum tuorum ac de assequitione virtutum praesumptuosè gloriaris. Ne dicas in corde tuo (vt nunc Spiritus ipse sanctus in Deuteronomio te doceat) cum deleuerit eos Dominus (eos scilicet vitiorum cuneos) in conspectu tuo: Propter iustitiam meam introduxit me Dominus, vt terram hanc possiderem, cum propter impietatem suam ista delata sint nationes.] Opus ergo Dei, quod ipse in conspectu tuo fecit, & te eius abundantissima gratiae tantillum cooperante parauit, nullo modo tibi arroges, sed magis illi, cuius est opus, non sine grati animi significatione concede. Nec putes te vitiorum

A deletionem ex iustitia meruisse, quoniam ipsorum extinctio misericordia Dei fuit, te liberantis, & in terra cordis tui possessionem inducentis; iustitia autem comparatione vitiorum, quae miseram gentem templum Domini, id est, cor tuum, occupantem extinxit. Si hanc tibi victoriam adscripseris, & Dominum eius autorem ignoraueris, iterum victi hostes, eo permittente confluent. Cum ceciderit inimicus tuus, ait Salomon, ne gaudeas, & in ruina eius ne exulter cor tuum: ne forte videat Dominus, & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam.] Ne scilicet superbe gaudeas in casu vitiorum, & in parta de illis victoria ne imprudenter exultes: displicebit enim Domino praesumptuosa exultatio, & quasi vitio placabitur, dum illud pullulare, & vires aggregare permiserit. Ne itaque ob victoriam & pacem in superbiam efferaris, sed modestior effectus, Dominum tui amatorem & vitiorum destructorem agnosce.

Denique si vitium aliquod perfectè non viceris, illudque te deiiciens & saepe feriens animaduertaris, ne despondeas animum, nec ab eius impugnatione cesses; quia si humiliter ac constanter perseueraueris, tandem victoriam assequeris. Aut saltem si Dominus leues in te casus adhuc permiserit, id ad tuam humilitatem & patientiam faciet, & vt perfectius non in tua iustitia, sed in sua misericordia confidas. Scit enim ipse, qui summè bonus est, ex nostris casibus profectus etiam nostros facere, & ex malis bona maioris alicuius virtutis elicere. Ac proinde casus & defectus tuos in abyssum eius misericordiae proiice, & te miserum esse, vt ille magis misericors appareat, aequanimiter sustine.

Haec sunt remedia generalia vitiorum, nunc ad magis specialia transeamus. In hac autem tractatione non tam nos, vitiorum vituperatores, quam naturae eorum exploratores exhibebimus. Qui, vt supra diximus, & cuiusque vitij ex octo praedictis primò naturam & actus aperiemus; deinde verò more medicorum congrua & apta remedia breuiter assignabimus: quae, gratia Dei faciente, & humanis conatibus fauente, mentisque torporem excitante, eam sanent, vitia deleant, & nos paratos ad virtutes suscipiendas efficiant. Ordinem autem Cassiani seruare intendimus, vt scilicet à crassioribus vitijs, & quae primò à viro spiritali proterenda sunt, inchoemus, & ex illis ad subtiliora & difficiliora tractanda procedamus.

De vitio Gulae, atque eius gradibus.

CAPVT III.

VLA, vt diuus Thomas Aquinas ait, est appetitus inordinatus cibi & potus. Non quidem ille appetitus naturalis ad vires pertinens animae vegetabilis, quo naturaliter esurimus & sitimus, cum ob consumptionem prioris alimenti, nouo cibo & potu indigemus. Hic enim naturalis cum sit, & aculeo necessitatis excitatus, & minimè rationi subiectus, non potest ad vitium nec virtutem pertinere. Sed appetitus sensitius ad vim concupiscibilem spectans, quo etiam cibum, & potum appetimus, si à mensura rationis deuiet, vitio ac immoderationi subicitur. Hic itaque cum inordinatè cibum & potum appetit secundum aliquem modum eorum, quos statim dicemus, vitiosus est: & habitus ille, quo ad inordinatam cibi potusque sumptionem inclinatur, vitium gulae ad intemperantiam pertinens dicitur. Quod

cibum

Pro. 24. 17.

XII.

D. Thom. 2. 2. q. 148. art. 1.